

Завичајни музеј
Петровац на Млави

Српских владара 163
12300 Петровац на Млави

ЗАВИЧАЈНИ МУЗЕЈ

Број: 312/15
1.12. 2025. год.
ПЕТРОВАЦ

тел: +381 (0)12 334 808
e-mail: muzejpetrovacnamlavi@gmail.com
web: muzej-petrovacnamlavi.org.rs

ПЛАН И ПРОГРАМ РАДА ЗАВИЧАЈНОГ МУЗЕЈА – ПЕТРОВАЦ НА МЛАВИ ЗА 2026. ГОДИНУ

Заштита и документација

I Прибављање предмета за музејске збирке

У 2026. години музеј ће спроводити континуиране активности на проширивању музејских збирки различитим методама прикупљања: рекогносцирање терена и археолошка ископавања – у сарадњи са надлежним институцијама организоваће се заштитна и систематска ископавања на локалитетима од значаја; обогаћивање музејских збирки путем поклона или откупа, као и путем организовања ликовних изложби.

II Инвентарисање новоприспелих предмета

Инвентарисање, каталогизација и дигитализација нових предмета по збиркама, у складу са музеолошким стандардима; обрада и унос библиотечких јединица у постојећу библиотечку базу података.

III Допуна музејске документације

Музеј ће наставити систематско обогаћивање своје документационе грађе: дигитализација и архивирање старих фотографија и докумената о Петровцу на Млави – наставак скенирања, описивања и чувања дигиталних копија; набавка оригиналних архивалија (фотографија, докумената и др.) путем поклона или откупа, са посебним акцентом на грађу која осветљава историју и развој старог Петровца на Млави;

перманентно уређивање и допуњавање музејске базе података, уз стандардизацију формата документације.

IV Изложбена делатност

Ауторске изложбе засноване на резултатима музејских истраживања и грађи из збирки; гостујуће изложбе у сарадњи са другим музејима, галеријама и културним установама; пратеће програме (стручна вођења, предавања, радионице) ради ширења публике и едукације.

V Истраживачка делатност

Кустоси ће и у току 2026. године радити на: стручним и научним истраживањима везаним за археологију, етнологију, историју, уметност и друге области које покривају музејске збирке; припреми стручних радова, публикација и презентација на научним скуповима; теренским истраживањима која доприносе обогаћивању музејске грађе и документације.

VI Дигитализација музејских збирки

Систематска дигитализација музејских предмета; унос података у Јединствени информациони систем за музеје (ЈИС).

Изложбена делатност и педагошко-пропагандни рад

Планиране изложбе за 2026. годину одабране су водећи рачуна о разноврсности тематских целина, већ успостављеној сарадњи са музејским установама у земљи, као и о прилагођености изложбених садржаја широј јавности. У складу са досадашњом праксом, посебна пажња биће усмерена на припрему изложби које су својом концепцијом и визуелним карактеристикама прилагођене најмлађим посетиоцима Завичајног музеја. За такве поставке биће предвиђена пратећа програмска активност у виду тематских радионица, кроз које деца могу да се додатно упознају са садржајем изложбе на интерактиван и едукативан начин.

Висок степен заинтересованости и позитивни резултати рада Педагошко-пропагандног одељења са децом предшколског и школског узраста на територији општине представљају важан подстрек за наставак активности у овом правцу. Сходно томе, Завичајни музеј ће током 2026. године реализовати начелно договорену сарадњу на више изложбених пројеката, чији је циљ да додатно унапреде културну понуду установе и омогуће активније укључивање најмлађе публике.

1. Током **јануара и фебруара** у Галеријском простору актуелна је изложба од прошле, 2025. године **ИЗМЕЋУ СТИХОВА И СМЕХА** - циклус карикатура *Песник и муза* из Легата Драгана Савића, аутора Дарка Стокића, кустоса Завичајног музеја Петровац на Млави. Драган Савић припада кругу истакнутих илустратора и карикатуриста који су обележили другу половину XX века, али је он своје идеје и свој стваралачки израз реализовао на више поља, кроз разнолико и богато уметничко деловање. Опус овог уметника, чији је један део Завичајни музеј Петровац на Млави добио на поклон, по жељи Савићеве супруге Даринке Узелац, броји преко 1000 радова, који се чувају у оквиру Ликовне збирке од 2019. До данас су реализоване четири тематске изложбе: *Портрети глумаца* (2019), *Дежурни папагаји* (2021), *Портрети државника* (2022) и документарно-уметничка изложба посвећена обележавању 100 година од рођења овог светски признатог уметника (2023). Посебно место у Легату заузима циклус карикатура под називом *Песник и муза* за који је добио Сребрни пехар на Фестивалу карикатуре у Бордигери 1959.

2. За месец **март и април** планирана је гостујућа изложба **Никола Тесла – Човек из будућности**, из Музеја Николе Тесле у Београду. Визуали приказани на посебно дизајнираним панелима представљају причу о животу и делу једног од највећих научника свих времена. Дело Николе Тесле, које се може поделити на три сегмента (индукциони мотори и полифазни систем, струје високе фреквенције, машинство), прате радни модели који приказују неке од Теслиних најважнијих проналазака као што су индукциони мотор са ротором у облику диска, „Колумбово јаје“, Теслин трансформатор и Теслина пумпа. Поставку допуњују и макете неких од најважнијих Теслиних пројеката као што су хидроцентрала на Нијагариним водопадима, лабораторија у Колорадо Спрингсу, чувени торањ на Лонг Ајленду, као и копије неколико докумената из Теслине архиве коју је Унеско уврстио у Регистар „Памћење света“.

3. Током маја и јуна планирана је изложба *Разбијена чаролија* ауторке Теодоре Обрадовић, кустоскиње Завичајног музеја Петровац на Млави, посвећена представљању родних улога и стереотипа у Дизнијевим анимираним филмовима о принцезама. Ова изложба имаће за циљ да, кроз визуелну и аналитичку поставку, прикаже на који начин популарна култура обликује представе о женским и мушким улогама, као и да укаже на трансформације које су се дешавале током готово девет деценија развоја Дизнијевих анимација. Полазећи од првог дугометражног цртаног филма „Снежана и седам патуљака“ (1937), па до савремених анимација попут „Залеђеног краљевства“ (2013), изложба ће приказати развој ликова принцеза, од традиционално пасивних, нежних и зависних јунакиња, до модерних, самосталнијих и комплекснијих женских ликова. Поставком ће се анализирати како су се кроз различита временска раздобља мењале поруке које аутори шаљу млађој публици, као и то у којој мери су новији филмови успели да превазиђу класичне патријархалне modele. Посебан акценат биће стављен на улогу родних стереотипа у формирању перцепција код деце. Кроз илустрације, упоредне панеле, текстуална објашњења и видео-исечке, посетиоци ће моћи да сагледају како се у анимираним филмовима граде „пожељне“ женске и мушке улоге, које се потом често прихватају као природне и очекиване. Публика ће бити подстакнута да преиспита колико те представе обликују начин на који деца доживљавају себе, друге и односе у свом окружењу.

4. Током јула и до половине августа планирана је изложба *скулптура Богдана Васића*. Изложба представља промишљен уметнички израз који повезује уметност са древним знањима и симболима. У ауторовим радовима метал није само градивни материјал, већ има симболично значење и важну улогу у самом процесу настанка дела. Васићеве скулптуре инспирисане су древним веровањима, геометријом, библијским мотивима и савременом поп-културом, што омогућава посматрачу да размишља о дубљим темама као што су људска егзистенција, стварање и самоспознаја. Богданове скулптуре комбинују технолошке и фантастичне елементе, уз утицаје Гигерове естетике и религијских мотива, стварајући снажан визуелни утисак. Иако подсећају на радове познатих уметника, његово дело остаје оригинално. Скулптуре повезују уметност, мистику, технологију и мит, подстичући размишљање о људској природи и смислу. На тај начин, уметност постаје више од визуелне форме – она постаје портал у

свет снова, идеја и симбола који свако доживљава на свој начин. Кустос изложбе биће Дарко Стокић, историчар уметности.

5. У другој половини августа па до краја септембра биће ауторска изложба о нематеријалном културном наслеђу, ауторке Теодоре Обрадовић, кустоскиње Завичајног музеја Петровац на Млави, ***Жмаре: Идентитет једне заједнице***. Планирана изложба биће документарни приказ традиционалног елемента *Кување жмара*, који је 25. децембра 2017. године уписан у Национални регистар нематеријалног културног наслеђа Србије, на предлог општине Петровац на Млави и Завичајног музеја. Изложба ће кроз фотографије, текст и кратак пратећи филм представити жмаре као много више од гастрономске посебности - као живу културну праксу која обједињује знање, обичаје, заједништво и духовне вредности локалне заједнице. Изложба ће нагласити да жмаре нису само јело, већ ритуал који преноси знања о припреми и обради меса, јача међуљудске везе и функционише као значајан елемент локалног идентитета. Посебан део изложбе биће посвећен манифестацији *Жумаријада*, традиционалном такмичењу у кувању жмара у селу Кладурово, познатом као месту где се овај обичај најинтензивније чува и представља. Кратак филм снимљен за потребе изложбе дочараће живу атмосферу скупа, заједнички рад и весеље које прате припремање овог јела. Кроз ову изложбу циљ је да се жмаре представе као важан сегмент нематеријалног културног наслеђа, да истакне њихову друштвену и духовну вредност и да подстакне свест о значају очувања традицијских знања у савременом свету.

6. Од октобра па све до краја новембра биће уприличена гостујућа изложба из Музеја афричке уметности у Београду са изложбом ***Духови Африке - ритуална западноафричка уметност***, која је премијерно приказана у Скопљу 2018. године, а потом и у матичном музејском простору у Београду, ауторке **Александре Продановић Бојовић**. Изложба осветљава свет афричких ритуала и веровања у склопу традиционалне анимистичке праксе, коју у савременом добу упражњава око 10 посто становништва Африке. Изложба је тематски груписана према карактеру духовних представа и намени предмета везаних за сфере људске активности, које су од кључне важности за појединца и заједницу. Главну преокупацију подсахарских седелачких заједница чине плодност и физички продужетак заједнице, изобиље хране и пољопривредних усева, заштита од болести и опасности из природе, успостављање/очување друштвеног поретка, преношење митских и духовних знања

млађим нараштајима, и коначно – суочавање и помирење са смртношћу олично у култу предака. Поставка приказује 44 аутентична примера ритуалне уметности западне Африке – маске, скулптуре, одећу, амајлије и култне предмете, претежно из збирке Веде Загорац и др Здравка Печара, затим Коломана Трчке, Аврама Атијаса и других који су се бавили колекционарством у Африци средином и у другој половини 20. века. У оквиру ове изложбе биће реализоване радионице и вођења са ученицима нижих и виших разреда основних школа, а све то у оквиру **Дечије недеље** која се традиционално прославља током месеца октобра.

7. У децембру планирана је гостујућа изложба **Биљка као зачин**, из Природњачког музеја у Београду. У царству боја, мириса и укуса јединствена је научно-естетска синтеза интердисциплинарних знања чији симболични корен чини биологија док се у њеној метафоричној крошњи преплићу историја, етнологија, антропологија, уметност, гастрономија и друге научне и креативне дисциплине. Ауторско дело **др Уроша Бузуровића**, кустоса Природњачког музеја, ова изложба представља аутентични сензоријум у славу зачинских биљака, који посредством мириса, укуса и додира води посетиоца у свет чудесних моћи зачина којима су исписане неке од најужбудљивијих страница људске историје. У правом ватромету боја и калейдоскопу облика 39 зачинских биљака, смештена је ова комплексна, а пријемчива изложба која нас упознаје са биолошким пореклом и историјатом зачина, њиховим утицајем на велика географска открића, политичке и економске успоне и падове. Публика ће имати прилику да сазна више о митовима, предањима и веровањима везаним за зачине, али и о њиховој кључној улози у гастрономији. Маштовита поставка чији дизајн потписују Ања Марчетић и Биљана Совиљ, има нарочиту миришљаву и тактилну димензију, која омогућава посетиоцу да осети арому и структуру зачинских биљака, како оних егзотичних, тако и оних које расту на тлу наше земље.

Уколико услед непланираних околности дође до одлагања или отказивања неке од планираних гостујућих изложби, Завичајни музеј Петровац на Млави предузеће корективне мере у циљу очувања континуитета изложбене делатности. На основу стручних предлога кустоса, биће одабрана и реализована алтернативна изложба или други одговарајући музејски садржај, прилагођен расположивим капацитетима и

интересовању публике. На тај начин обезбедиће се динамичност програмске понуде и несметано функционисање музејских активности током године.

У наредном периоду, музеј ће наставити интензиван рад у области педагошко-пропагандне делатности, као једног од кључних сегмената комуникације са јавношћу. Ово обухвата реализацију едукативних радионица намењених различитим узрастним групама посетилаца, припрему и публиковање изложбених каталога и других пратећих издања, као и континуирано промовисање рада установе путем званичне интернет презентације, друштвених мрежа и локалних медија. Наведене активности имају за циљ да унапреде видљивост музеја, подстакну активно учешће публике и допринесу подизању културног живота у заједници.

Инвестиције у основна средства

У складу са основном делатношћу музеја, галерија и збирки, Завичајни музеј планира да током године систематски одржава постојећу опрему неопходну за реализацију своје програмске делатности, као и да, уколико се укаже потреба, изврши набавку нове. Ове активности обухватају редовну контролу, сервисирање и по потреби замену постамената, витрина, полица, мапа и другог изложбеног инвентара, како би се обезбедили адекватни услови за презентацију музејске грађе. Поред тога, биће планирана и набавка одговарајуће техничке опреме – као што су осветљење, мултимедијални уређаји и друга средства неопходна за квалитетну реализацију изложби, едукативних програма и пратећих садржаја. Наведене мере имају за циљ да подигну ниво стручних стандарда, унапреде услове чувања и презентације грађе и омогуће да музејска понуда буде у складу са савременим музеолошким праксама.

Директорка,

Жаклина Перић